

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Mfv.VIII.10.113/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Hajdu Edit előadó bíró

Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes: felperes neve

cím1

A felperes képviselője:

Dr. Ferenczy Attila ügyvéd

cím2

Az alperes: alperes neve

cím3

Az alperes képviselője:

Dr. Bárdos Rita ügyvéd

cím4

A per tárgya: munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezménye

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.113/2022/10.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 23.M.70.328/2020/51.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.113/2022/10. számú ítéletének felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja, egyebekben nem érinti.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000 (kettőszázezer) forint és 54.000 (ötvennégyezer) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.477.886 (egymillió-négyszázhetvenhétezer-nyolcszáznyolcvanhat) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes az alperesnél 1995. augusztus 15-étől határozatlan időtartamú munkaviszonyban állt pénztáros munkakörben. Munkáját a helység neve1 úti telephelyen végezte.

[2] Az alperes és az cég neve1 Bt. között 2000. január 4-én vállalkozási szerződés jött létre, amelynek alapján az alperes havonta vállalkozási díjat fizetett a Bt. számára. A Bt. feladata volt az alperes központi szalonjában értékesített minden új gépkocsi vevőjét, illetve annak képviselőjét a gépkocsi átadását követő hónap utolsó napjáig telefonon felhívni és kikérdezni a gépkocsihasználat tapasztalatairól. Ezért havonta 42.000 forint és áfa összegű vállalkozói díjat fizetett az alperes az általa aláírt teljesítési igazolás alapján. A vállalkozási díj 2001. január 1-jét követően 86.000 forint és áfa összegre emelkedett, és egyéb adminisztrációs feladatokért extra vállalkozói díj is járt.

[3] A felperes 1999. február 3-tól 2008. október 9-ig a cég neve1 Bt. kültagja volt. A Bt. 2006. április 22-én felszámolás alá került, majd 2008. október 9-én törölték a cégnyilvántartásból.

[4] Az alperes 2002. április 12-én a megállapított 4.480.342 forint pénztárhiányra tekintettel a felperest a munkavégzés alól felfüggesztette, majd vele 2002. április 15-én rendkívüli felmondást közölt azzal az indokkal, hogy a munkaviszonyából származó lényeges kötelezettségét szándékosan és súlyos gondatlansággal megszegte.

[5] A felperessel szemben a Budai Központi Kerületi Bíróságon büntető eljárás indult folytatódóan elkövetett sikkasztás büntette miatt, mely eljárásban az alperes pótmagánvádlóként lépett fel. A Budai Központi Kerületi Bíróság 2017. március 21-én jogerőre emelkedett 24.B.295/2016/8. számú ítéletével a felperest a vád alól felmentette, egyben az alperes mint magánfél polgárjogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

Kereset, viszontkereset és ellenkérelmek

[6] Felperes módosított keresetében a jogellenes munkaviszony megszüntetésre tekintettel 46.979.750 forint elmaradt munkabér, 9.156.000 forint átalánykártérítés, 1.526.000 forint végkielégítés, 763.000 forint felmentési időre járó átlagkereset és ezen összegek után járó kamatok, továbbá 4.635.500 forint büntető eljárásban felmerült költség megfizetésére kérte az alperest kötelezni, emellett 20.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetését is igényelte az egyenlő bánásmód követelményének megsértése és a becsületének sérelme miatt.

[7] Álláspontja szerint a felmondás annak valótlan okán jogellenes. Állította, hogy az alperes abból a célból, hogy a közterheket megspórolja, vállalkozási szerződést kötött a cég neve1 Bt-vel, amelynek ő a tagja volt. Ez alapján 2001-ben 86.000 forint + áfa havi átalány és (helyettesítés esetén) 10.000 forint extra díjazás járt neki. 2002-ben a havi átalánydíj már 94.000 forint/hó, a napi helyettesítési díj pedig 10.750 forint és áfa volt. A fiktív vállalkozói díj kizárólag a pénztárosként teljesített munkavégzés ellenértéke volt. A vállalkozási

szerződésben meghatározott feladatokat nem látta el. Az alperes átutalással teljesített a Bt-nek, és azt ő készpénzben kapta meg. A vállalkozási szerződés tehát színlelt volt, ezért a felek között létrejött jogviszonyt a leplezett szerződés, a munkaszerződés alapján kell megítélni. Mindezekre tekintettel 2002-ben a havi átlagkeresete 255.500 forint volt, amelyet a KSH által közzétett bruttó átlagkereseti indexel valorizálva 2020-ra 763.000 forint összegű átlagkereset illeti meg.

[8] Köteles az alperes megfizetni a büntető eljárásban felmerült védői költséget is a munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 174. § (1) és 176. § alapján, mert a büntető eljárás egyértelműen összefüggött a munkaügyi eljárással.

[9] Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a vállalkozási szerződés színleltségét. Eltúlzottnak találta a felperes 12 havi átalánykártérítés iránti igényét figyelemmel a felperes munkaviszonyának rövid időtartamára és arra, hogy könnyen el tudott helyezkedni rövid időn belül. A büntető eljárásban felmerült költség kapcsán hivatkozott a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 258. § (2) bekezdés a) pontjára, miszerint a költségekről a büntető bíróság ítéletében kell határozni. A Be. nem tette lehetővé pótmagánvádas ügyben a védői költségek pótmagánvádra terhelését, egyéb iránt a felperes ezt meg sem kísérelte a büntető eljárásban, és saját előadása szerint sem fizette azt meg az ügyvédje részére.

[10] Alperes viszontkeresetében kérte a felperes kötelezését 4.480.342 forint pénztárhiány megfizetésére, mely viszontkeresetet a felperes kért megalapozatlanság miatt elutasítani.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[11] A Fővárosi Törvényszék 2021. január 29-én kelt és jogerőre emelkedett 23.M.70.328/2020/17. számú rész-, közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát. A munkaviszony a rész-, közbenső ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. A határozat indokolása szerint a rendkívüli felmondás a konkrét kötelezettségszegés megjelölése nélkül nem felel meg a világos indokolás követelményének.

[12] A Fővárosi Törvényszék 23.M.70.328/2020/51. számú ítéletével 2.958.180 forint átalánykártérítés és 2021. január 30-tól számított törvényes késedelmi kamata, 493.030 forint végkielégítés, 369.773 forint felmondási időre járó munkabér megfizetésére kötelezte az alperest, a meghaladó keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára 954.313 forint kártérítés és 2002. április 13-tól járó törvényes késedelmi kamata megfizetésére, a meghaladó viszontkeresetet elutasította. Marasztalta az alperest kereseti illeték, viszontkereseti illeték és szakértői díj összegében. Megállapította, hogy a költségeiket a felek maguk viselik.

[13] Az átlagkeresettel összefüggésben rögzítette, hogy a felperes munkabére 2002-ben havi bruttó 86.000 forint, pénztáros társáé havi bruttó 157.000 forint volt, bár munkaviszonyt

jóval később létesített, mint a felperes. A felperes azért lépett be a cég neve1 Bt-be, hogy a fizetésemelését számla ellenébe nettó összegben megkaphassa, valamint a helyettesítési ellenértéket is így fizessék ki neki. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azonban önmagában az, hogy egy jövedelem eltitkolt, adózatlan, nem bejelentett munkaviszonyból származik, úgynevezett fekete jövedelem, kizárja annak elmaradt munkabérként történő megtérítését. Miután a felperes megtérült jövedelme meghaladta az elmaradt munkabér összegét, a felperes elmaradt jövedelem címén előterjesztett kereseti kérelme megalapozatlan volt.

[14] A régi Mt. 100. § (4) bekezdése alapján 12 havi átlagkeresetnek megfelelő átalánykártérítésben marasztalta az alperest. A jogsértést súlyosnak ítélte, mert az alperes úgy szüntette meg rendkívüli felmondással a felperes munkaviszonyát, hogy a többi pénzáros, illetőleg a pénztárellenőrzésért felelős vezető közrehatását, felelősségét nem vizsgálták. Nem biztosítottak a felperesnek védekezésre lehetőséget. A jogsértés következményei súlyosak voltak: a felperessel szemben sikkasztás miatt büntető eljárás indult, ezért nem tudott elhelyezkedni az eredeti pénztáros szakmájában, amihez megvolt az iskolai végzettsége, szakmai tapasztalata, át kellett képeznie magát. A nyomozati eljárás pótmagánvád alapján indult, 15 évig tartott. Annak jogerős lezárásáig a munkaügyi per tárgyalását felfüggesztették, és csak 20 évvel a munkaviszonya megszüntetése után került abba a helyzetbe a felperes, hogy a bíróság döntsön a jogsértés következményeiről.

[15] Elutasította az elsőfokú bíróság a büntető eljárásban felmerült költség iránti igényt, mert álláspontja szerint az nem a munkaviszonnyal összefüggésben keletkezett, és ezt a költséget a felperesnek ebben az eljárásban kellett volna érvényesítenie.

[16] A régi Mt. 171. § alkalmazásával a pénztárhiány 21,3 % - ában marasztalta a felperest, mivel a pénztárhiány keletkezésekor három-négy fő kezelte a pénztárt.

[17] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében az átalánykártérítés tekintetében részben megváltoztatta, és a marasztalási összeget 2.218.635 forintra leszállította, az elmaradt munkabér, a végkielégítés, a felmondási időre járó munkabér és a büntető eljárásban felmerült költség tekintetében helybenhagyta, a viszontkereset tekintetében megváltoztatta, és azt elutasította. Rendelkezett a perköltség és illeték viseléséről is.

[18] A büntető eljárásban felmerült költség kárigénykénti érvényesítésével összefüggésben hivatkozott a régi Mt. 174. § (1) bekezdésére kiemelve, hogy elsősorban a munkaviszonnyal való összefüggést kellett vizsgálni. A felperes költségigénye azon alapult, hogy az alperes által indított pótmagánvádas büntető eljárásban meghatalmazott védő képviselte. Az elsőfokú bíróság a munkaügyi per tárgyalását felfüggesztette a büntető eljárásra tekintettel, ezért a munkaviszonnyal összefüggés a költség felmerülésében fennáll. Az elsőfokú bíróság azonban helyesen állapította meg, hogy ezen költségigény nem a munkaviszonnyal összefüggésben merült fel, hanem a büntető eljárással összefüggésben, amikor a felek között már munkaviszony nem volt. A munkajogi kötelezettségszegéssel összefüggésben indított büntető eljárásban felmerült költségek függetlenek a munkaviszonytól, miként a büntető eljárás tárgya sem a munkajogi kötelezettségszegés, hanem a bűncselekmény elkövetése. A munkaügyi per tárgyalásának felfüggesztésére /a

Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: régi Pp.) 152. § (1) bekezdés/ arra tekintettel került sor, hogy a per eldöntése előzetes kérdés elbírálásától függ. De ez önmagában nem igazolja a büntető eljárási költségek munkaviszonnyal való összefüggését.

[19] A felperes tévesen hivatkozott a régi Mt. 177. § (1) bekezdésére is, mert a büntető eljárásban felmerült védői díj nem munkaviszonyból származó sérelem elhárítására irányult, hanem a büntető eljárásban a védekezési jog biztosítására. A peradatok szerint pedig a felperes ezt az összeget nem fizette ki a jogi képviselőnek.

[20] A másodfokú bíróság megalapozatlannak ítélte a felperes átlagkereset összegét érintő fellebbezését is. Álláspontja szerint önmagában az a körülmény, hogy a jövedelem után a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettséget nem teljesítették, nem jelenti azt, hogy a munkavégzésből eredő jövedelem a kártérítési perben keresetveszteség alapja nem lehet. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Bt-nek történt kifizetés pedig nem volt fekete, mivel arra szerződés alapján és számla ellenében került sor.

[21] Ugyanakkor megalapozatlannak ítélte a felperes előadását a szerződés színleltségéről. Az megállapítható volt, hogy a vállalkozási szerződés szerinti díjazást az alperes teljesítette a betéti társaság részére. A lefolytatott bizonyítás alapján azonban nem lehetett ítéleti bizonyossággal azt megállapítani, hogy az alperes és a betéti társaság között a vállalkozási szerződés színlelt lett volna. Ennek alátámasztására tanúl tanúvallomása nem alkalmas, és a felperes saját előadása sem volt egyértelmű. A felhívások ellenére is csak késedelmesen előterjesztett bizonyítási indítványokat az elsőfokú bíróság a régi Pp. 3. § (4) bekezdés és 141. § (6) bekezdése alapján pedig jogszerűen mellőzte.

[22] Az átalánykártérítés összege tekintetében az alperes fellebbezését az Mt. 100. § (4) bekezdés alapján részben találta alaposnak a másodfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte a jogsértés súlyát, ugyanakkor annak következményeit nem értékelte teljes körűen. Értékelni kellett azt, hogy a felperest a felmondás megviselte, hogy pályamódosításra kényszerült, hogy a felperes 7 éve dolgozott az alperesnél. Lényeges körülmény azonban az is, hogy a felperes gyorsan elhelyezkedett, a munkaviszony megszűnését követően már 4 hónappal később munkaviszonyt létesített, és jelenlegi munkáltatójánál 2004. május 3-tól dolgozik. A büntető eljárás hosszát azonban nem lehetett figyelembe venni, mert az nem volt a munkaviszonnyal összefüggő kérdés.

[23] A másodfokú bíróság a régi Mt. 169. § (2) bekezdés és (4) bekezdés alapján megalapozatlannak találta a viszontkeresetet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[24] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elmaradt munkabér, végkielégítés, felmondási időre járó munkabér, átalánykártérítés és a büntető eljárásban felmerült költség vonatkozásában történő hatályon kívül helyezését és az alperes kereset szerinti, valamint perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság

a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem összességükben, egymással összevetve értékelte, azokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelte megsértve a Pp. 206. § (1) bekezdését.

[25] A bíróság jogerős rész-, közbenső ítélettel állapította meg a kereseti követelése jogalapját az Mt. 96. § (1) bekezdés a) pontja szerint, ugyanakkor az összegszerűsége vonatkozó döntése megalapozatlan.

[26] A színleltséggel összefüggésben okszerűtlen következtetést vont le a másodfokú bíróság. Felperes álláspontja szerint a tevékenységének ellenértékét fizették ki a cég nevel Bt-nek, ez már önmagában bizonyítja, hogy a vállalkozási szerződést nem teljesítette senki, a kifizetésnek más valós jogcíme kellett legyen: ez a munkaszerződés alapján elvégzett munka ellenértéke volt. A vállalkozási szerződés tehát munkaszerződést leplezett.

[27] A másodfokú bíróság nem vett számba a színleltség mellett minden bizonyítékot, a kiragadott három bizonyítékot pedig tévesen értékelte. Értékelni elmulasztott bizonyítékként hivatkozott a felperes arra, hogy a vállalkozási szerződés teljesítésének ellenőrzését követően történt meg az ellenérték kifizetése, és a felperes személyesen járt el mint vállalkozó. tanú1 vallomása szerint pedig más munkát, mint a pénztárosit a felperes nem végzett az alperes részére, továbbá munkabérének egy részét egy cégen keresztül számlázták. Ugyanakkor tanú1 átlagkeresete a kimutatás alapján kétszerese volt a felperesének, holott a felperesnek voltak többletfeladatai. Hivatkozott a felperes tanú2 tanúvallomására, valamint arra, hogy az alperes alkalmazottai rendszerint ellentmondásokba keveredtek a büntető eljárás során.

[28] A bizonyítékok, nyilatkozatok együttes értékeléséből kizárólag a vállalkozási szerződés színleltségére lehet okszerű következtetést levonni. A vállalkozási szerződésben foglalt ellenérték a munkabér kiegészítésére szolgált, melyet bérként tanú1 vallomásával igazoltan a felperes meg is kapott.

[29] A másodfokú bíróság a felperes által kért valorizációra figyelemmel számított várható átlagkeresetről nem fejtette ki álláspontját, ezért a felperes a keresetének megfelelő döntés meghozatalát kérte e körben is.

[30] Felperes álláspontja szerint az átalánykártérítés vonatkozásában okszerűtlen a másodfokú bíróság mérlegelése. A jogsértés súlyánál növelő tényezőként vette figyelembe a bűncselekménnyel gyanúsítást és a büntető eljárást, míg csökkentő tényezőként a hamari elhelyezkedését. Ennek ellenére az átalánykártérítést csökkentette.

[31] A büntető eljárásban fizetendő védői díj iránti igénye elutasítása jogszabálysértő, mert a büntető eljárásban a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos tényállást kellett felderíteni. A büntető eljárás a felmondás tartalmi jogellenességét igazolta, így az ehhez igénybe vett védői szolgáltatás a jogellenes felmondás által okozott sérelem elhárítását szolgálta.

[32] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására, a felperes perköltségben való marasztalására irányult. Álláspontja szerint a felperes felülvizsgálati kérelme az eddigi eljárásban már kifejtett érvelést tartalmazza, amelyekkel

összefüggésben a másodfokú bíróság jogi álláspontját részletesen jogszabálysértés nélkül fejtette ki, és hozta meg döntését.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[33] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[34] A régi Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A régi Pp. 272. § (2) bekezdése szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben kell előadni a jogszabálysértés megjelölése mellett azt, hogy a jogerős határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja.

[35] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmailag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fent meghatározott tartalmi követelményekkel (1/2016. (II. 15.) PK vélemény 4-6. pont).

[36] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélettel megállapított jogellenes rendkívüli felmondás (rég. Mt. 96. § (1) bekezdés) jogkövetkezményei körében az elmaradt munkabér, a végkielégítés, a munkavégzés alóli felmentési időre járó munkabér, az átalánykártérítés és egyéb kára iránti keresetét elutasító jogerős ítéleti rendelkezést támadta. Jogszabálysértésként azonban ezen igények alapjául szolgáló anyagi jogszabályhelyeket: az elmaradt munkabér számítását tartalmazó régi Mt. 152. § (4) bekezdését, a jogellenes jogviszony megszüntetésként igényelt elmaradt munkabér vonatkozásában a régi Mt. 100. § (6) bekezdését, az átalánykártérítés vonatkozásában a régi Mt. 100. § (4) bekezdését, míg a bűnügyi költség vonatkozásában a régi Mt. 174. § (1) bekezdését nem jelölte meg.

[37] Jogszabálysértésként eljárásjogi jogszabályhelyre, a régi Pp. 206. § (1) bekezdésére hivatkozott a bizonyítékok iratellenes, okszerűtlen mérlegelését állítva. A felülvizsgálati kérelem azonban az alperes kereset szerinti marasztalására irányult a marasztalást megalapozó fenti anyagi jogi jogszabályhelyek megjelölése nélkül. A jogerős ítélet régi Pp. 275. §-a alapján történő kizárólag eljárásjogi jogszabályok szerinti felülvizsgálata azonban nem eredményezheti a vonatkozó anyagi jogi jogszabályhelyek megjelölése hiányában a felülvizsgálati kérelemmel elérni kívánt célt, vagyis az elmaradt munkabér, a többlet átalánykár, a többlet végkielégítés és többlet munkavégzés alóli felmentési időre járó munkabér, valamint a kártérítés összegében történő marasztalás iránti igény alaposságát (Kúria Mfv.I.10.202/2016.). Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

[38] A teljes mértékben pervesztes felperes a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles viselni az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) (5) és (6) bekezdés alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. Az ügyvédi munkadíj megállapításánál a Kúria figyelemmel volt a pertárgyérték mellett az alperes által kifejtett ügyvédi tevékenységre (felülvizsgálati ellenkérelem készítése).

[39] A munkavállalói költségkedvezményben részesülő felperes helyett (4.635.500 + 7.137.365 + 3.066.000 összesen 14.778.865 forint pertárgyérték figyelembevételével) az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés alapján számított felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

[40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[41] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. november 9.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné

dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró